

A mesterséges intelligencia alkalmazása a szakdolgozat készítése során

A Hallgatói Követelményrendszer 74/A – 74/C §-aiban megfogalmazott, a hallgatói művek jogtisztaságával kapcsolatos követelmények (és azok megszegéséhez fűződő jogkövetkezmények) összefüggésében – tanszéki és intézményi állásfoglalás¹

A hallgató a hagyományos forrásokon túl különféle intelligens algoritmusokat használó alkalmazásokat is igénybe vehet, azonban ezeket csak nagy körültekintéssel használhatja. Az MI-eszközök túlzott vagy nem megfelelő használata torzíthatja a hallgató eredeti munkáját, ezért az alábbi irányelvek betartása elengedhetetlen:

- A szakdolgozati kutatómunka során a hallgató pl. jegyzeteléshez, vázlatkészítéshez, összegzésekhez használhat mesterséges intelligenciát, mivel bizonyos esetekben (pl. cím- és ötletgenerálás, szakirodalom-keresés és összefoglalás, szövegek / forrásanyagok rövidítése, fordítása írott anyagok strukturálása, nyelvi / stilisztikai ellenőrzés és javítás, grafikák és diások készítése) segítségére lehet a szerzőknek. Ezekben az esetekben a szerzőnek pontosan dokumentálnia kell a tudományos művében, hogy milyen céllal és hogyan támaszkodott az MI alapú rendszerek használatára, és mely tartalomrészek származnak ilyen forrásból.
- Az MI által generált szövegek azonban – akár szó szerint, akár átfogalmazva – nem emelhetők be a szakdolgozat végső verziójába. A dolgozatnak minden esetben a hallgató saját megfogalmazását kell tükröznie.
- Amennyiben a hallgató mesterséges intelligenciát alkalmaz a szakdolgozat során ábrák elkészítéséhez, azt egyértelműen jeleznie kell (például: „Az ábra elkészítéséhez a szerző a (...) alkalmazást vette igénybe”). Ugyanez vonatkozik a képek és ábrák mesterséges intelligenciával történő módosítására is, amelyeket szintén megfelelő módon fel kell tüntetni. A hallgató felelőssége az MI által generált anyagok megbízhatóságának ellenőrzése. Mivel az MI alapú rendszerek némelyike más, emberi szerzők által készített

¹ Lásd még az ELTE Bölcsészettudományi Kar állásfoglalását: <https://www.btk.elte.hu/dokumentumok>, „Állásfoglalás a szerzői művek önálló megalkotásával és jogtisztaságával kapcsolatosan” c. dokumentum.

publikációkat használ fel a forrás megjelölése nélkül, felmerülhet annak a lehetősége, hogy az MI által ilyen módon generált szöveget plágiumnak minősítsenek. Ezzel összefüggésben ismételten hangsúlyozzuk a benyújtott művek szerzőinek *kizárólagos* felelősségét a tartalom megalapozottságáért, valóságtartalmáért és jogtisztaságáért.

- Amennyiben a hallgató mesterséges intelligenciát alkalmaz, a szakdolgozat kötelező mellékletét kell képeznie az MI-vel folytatott beszélgetés, a szakdolgozat kapcsolódó részénél pedig hivatkozni kell a melléklet megfelelő elemére.
- Az MI alapú rendszerek dokumentálatlan felhasználásának, illetve a plágium egyes eseteinek kiszűrésére a tudományos munkákat értékelő oktatók (bírálok) különös hangsúlyt fektetnek; az értékelés során felhasználhatnak plágiumkereső szoftvereket, illetve az ellenőrzés történhet a szöveg stílusának és következetességének vizsgálatával, valamint MI-detektáló eszközök (pl. GPTZero vagy az ELTE-n használatos Turnitin plágiumkereső, eredetiségvizsgáló és írássegítő program) alkalmazásával. A plágiumkereső szoftverek által generált jelentéseket minden esetben át kell tanulmányozni, és a plágium esetleges előfordulását szakmai alapon igazolni (vagy elvetni). A bíráló jogosult elutasítani a mesterséges intelligencia által generált szövegrészeket, ha azok aránytalan mértékben jelennek meg a dolgozatban. A plágium esetei a következők lehetnek:
 - szó szerinti idézés esetében az idézőjel elhagyása és az eredeti forrás meg nem jelölése,
 - rövidebb vagy hosszabb szövegrészek átfogalmazása, nem szó szerinti idézése esetén a hivatkozás elhagyása az eredeti forrásra,
 - adatsorok, ábrák, illusztrációk átvétele az eredeti forrás megjelölése nélkül,
 - MI alapú rendszerek dokumentálatlan használata.

Az angol nyelven írt szakdolgozatokhoz MI-alapú nyelvi segédeszközök (például Grammarly) nyelvi ellenőrzésre használhatók az alábbi szabályok betartásával:

- Az MI használata kizárólag helyesírási, nyelvtani és kisebb stilisztikai javításokra korlátozódhat.
- Az eszközök nem használhatók teljes bekezdések vagy nagyobb szövegrészek átfogalmazására.
- A dolgozatnak a hallgató saját nyelvi teljesítményét kell tükröznie.

- A hallgató csak a végső leadott verzióban használhatja nyelvtani/stilisztikai javításokra az MI-t vagy egyéb programokat, a dolgozat korábbi verzióinál nem.
- Ha a hallgató MI-eszközöket használ, ezt a dolgozatban jeleznie kell.
- A témavezető feladata lehet annak ellenőrzése, hogy az MI-eszközök használata nem torzította-e a hallgató eredeti nyelvi teljesítményét. Ezért a beadás előtt a témavezetőnek látnia kell a hallgató által írt, MI-vel még nem javított változatot is: A hallgató köteles leadni egy olyan verziót, amiben egyértelműen jelöltek a program javításai.

Plágium és etikai megfontolások: A mesterséges intelligencia alkalmazása nem vezethet ahhoz, hogy a hallgató nem saját munkáját adja le. Az MI által generált javaslatokat mindig kritikusan kell kezelni, és a hallgatónak biztosítania kell, hogy a dolgozat tartalma saját kutatási eredményein, értelmezésein és megfogalmazásán alapuljon.